

Vergaderjaar 1994–1995

23 900 X

Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Defensie (X) voor het jaar 1995

Nr. 94

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 28 juni 1995

De vaste commissie voor Defensie¹ heeft over de brief van de staatssecretaris van Defensie over transmissie-apparatuur en network-managementsysteem Nafin (23 900-X, nr. 86) enkele vragen aan de regering voorgelegd.

De regering heeft de vragen beantwoord bij brief van 28 juni 1995. Vragen en antwoorden zijn hieronder afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Korthals

De griffier van de commissie,
Teunissen

¹ Samenstelling:

Leden: Mateman (CDA), Wolters (CDA), Korthals (VVD), voorzitter, Weisglas (VVD), H. Vos (PvdA), Van den Berg (SGP), Van Traa (PvdA), Van Gelder (PvdA), Zijlstra (PvdA), Hillen (CDA), Valk (PvdA), Sipkes (GroenLinks), Van Hoof (VVD), Hoekema (D66), Bukman (CDA), ondervoorzitter, Leerkes (U55+), De Koning (D66), Voûte-Droste (VVD), Van den Bos (D66), Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Verkerk (VERK), Van Waning (D66), Sterk (PvdA), Van den Doel (VVD) en vacature CD.

Plv. leden: Terpstra (CDA), Beinema (CDA), Van Rey (VVD), Van Heemskerck Pillis-Duvekot (VVD), Dijkman (PvdA), Van Middelkoop (GPV), Houda (PvdA), Middel (PvdA), Oudkerk (PvdA), Verhagen (CDA), Woltjer (PvdA), Rosenmöller (GroenLinks), Hoogervorst (VVD), Ter Veer (D66), Mulder-van Dam (CDA), Stellingwerf (RPF), De Hoop Scheffer (CDA), Hessing (VVD), Scheltema-de Nie (D66), Van der Hoeven (CDA), Van Wingerden (WING), Roethof (D66), Rehwinkel (PvdA), Keur (VVD) en Marijnissen (SP).

1

In hoeverre is er sprake van een bepaalde mate van standaardisatie zodat onderdelen die mobiel zijn niet verstoken zijn van geavanceerde informatiesystemen bij optreden elders? (blz. 2 oorspronkelijke brief)

In het Nafin worden commerciële onderdelen toegepast die ook in andere verbindingssstelsels in gebruik zijn. De transmissietechniek van het Nafin voldoet aan internationale standaarden zodat de mogelijkheid om het Nafin met andere verbindingssstelsels te koppelen, verzekerd is. Voor de verbindingen met eenheden van de krijgsmacht buiten Nederland of eenheden die mobiel optreden, voorziet het Nafin in koppelingen met communicatiesatellieten en met het «Zodiac» mobiele verbindingssstelsel van de Koninklijke landmacht. Op deze wijze kunnen ook mobiel optredende eenheden toegang krijgen tot geavanceerde informatiesystemen.

2

Hoe staat het investeren in eigen voorzieningen tegenover huur? (blz. 2 oorspronkelijke brief)

De totale investeringsuitgaven voor het Nafin, worden geraamd op f 416 miljoen. Het Nafin biedt onder meer sterk verbeterde voorzieningen voor datacommunicatie. De exploitatiekosten zouden bij handhaving van de huidige verbindingssstelsels en na het aflopen van de voordelige huurcontracten met PTT-Telecom toenemen van ongeveer f 20 miljoen per jaar tot naar verwachting ongeveer f 80 miljoen per jaar. De investeringsuitgaven voor het Nafin worden in ongeveer zeven jaar terugverdiend.

3

Op welke gronden worden kosten doorberekend aan derde gebruikers (blz. 3 oorspronkelijke brief)

Investeringskosten die nodig zijn om een medegebruiker op het netwerk aan te sluiten, worden volledig aan die medegebruiker in rekening gebracht. Daarnaast krijgt een medegebruiker voor het gebruik van het Nafin een tarief doorberekend dat is gebaseerd op de integrale kostprijs van het Nafin. In dat tarief wordt rekening gehouden met de afstand en de capaciteit van de verbinding.

4

Kan aangegeven worden voor welk deel Nafin gebruikt kan worden voor civiele doeleinden zoals dit ook is gebeurd met Internet? Kan aangegeven worden of niet-overheidsorganisaties benaderd zijn en met welk resultaat (gezien het feit dat civiel gebruik inkomsten genereert)? (Pagina 2)

Hoe groot is de reservecapaciteit van het systeem?

Aan welke andere medegebruikers wordt gedacht?

Het gebruik van het Nafin door Defensie verschilt per traject. Als gevolg daarvan is ook de capaciteit die voor medegebruikers resteert per traject verschillend. De mogelijkheid van medegebruik van het Nafin hangt dan ook af van het te overbruggen traject en de benodigde capaciteit. Om het verkeer onder veel omstandigheden adequaat te kunnen afwikkelen, wordt per traject uitgegaan van een reservecapaciteit van 20%. Algemene uitspraken over de reservecapaciteit van het gehele netwerk zijn niet mogelijk.

In het kader van de doelmatigheidsoperatie blijft het streven erop gericht andere medegebruikers te vinden. Dat betreft ook de combinatie van Nafin-netwerkfaciliteiten en automatiseringsdiensten van het Duyverman Computer Centrum. De mogelijkheid dat niet-overheidsorganisaties medegebruiker worden van het Nafin wordt op dit moment

onderzocht. In dat kader is in het overleg met de Kamer over de Novemberbrief van 22 mei 1995 een rapportage over civiel medegebruik aan de Kamer toegezegd. Zoals in de brief van 16 juni jl. is gemeld, is wat betreft overheidsorganisaties gesproken met politie en de – inmiddels geprivatiseerde – Nederlandse organisatie voor luchtverkeersbeveiliging. Op dit moment is er geen concreet uitzicht op medegebruik door andere overheidsorganisaties. Naast de genoemde organisatie voor luchtverkeersbeveiliging zijn geen andere niet-overheidsorganisaties benaderd.

5

Welk percentage van de compensatiecontracten zijn klaar om getekend te worden c.q. «fixed and frozen»? (pagina 7)

Het vestigen van het «Centre of Competence» in Nederland is een beslissing van Northern Telecom zelf die kan worden genomen zodra de Nafin-opdracht een feit is. Daarnaast zijn de opdrachten voor BSO en Baan Info Systems klaar om te worden geplaatst en kunnen als «fixed» worden beschouwd. Ook de directe inschakeling van Nederlandse bedrijven is een «fixed» deel van de compensatie. Het volume van de als concreet te beschouwen compensatievoorstellen overschrijdt het percentage van 200.

6

«Het Nafin en de planning voor de bouw ervan worden steeds aangepast aan de veranderingen die de Defensie-organisatie ondergaat». Kan een overzicht gegeven worden over de bijstelling in de financiële ramingen die er in de loop van het project hebben plaatsgevonden gerelateerd aan de verkleining en herstructurering van de krijgsmacht zoals vastgesteld in de afgelopen jaren?

Besparingen als gevolg van de verkleining en herstructurering hebben vooral betrekking op de vermindering van het aantal aansluitingen op het Nafin-hoofdnet. De lengte van dat hoofdnet wordt bepaald door de geografische spreiding van de Defensie-objecten over Nederland die vrijwel niet is gewijzigd. De besparingen als gevolg van de vermindering van het aantal aansluitingen zijn in verhouding gering en betreffen onder meer de transmissieapparatuur. Als gevolg van de meer uitgebreide mogelijkheden voor datacommunicatie en het medegebruik door politie en de Nederlandse organisatie voor luchtverkeersbeveiliging wordt echter thans andere apparatuur toegepast dan eerder voorzien. Het is daarom niet goed mogelijk de bijstelling van de financiële ramingen te relateren aan de aanpassingen van de organisatie.

Overigens zijn de voorziene investeringsuitgaven voor het netwerk gedaald van f 427 miljoen in 1993 (prijsspeil 1993) tot f 416 miljoen op dit moment (prijsspeil 1995). Dat houdt echter vooral verband met de daling van de prijzen van de verschillende componenten van het Nafin.

7

In de brief van 16 maart 1993 werd gesteld: «Door een groot aantal technische problemen, die nu nog niet zijn op te lossen, is het onmogelijk om meteen aan de eis van volledige verbindingsbeveiliging te voldoen. Een aanvullende studie zal worden uitgevoerd naar de mogelijkheden het Nafin toch op zo breed mogelijke schaal cryptografisch te beveiligen (...)». Kan worden aangegeven wat in dat opzicht thans de stand van zaken is en wat de consequenties zijn van medegebruik door derden?

De bedoelde studie heeft uitgewezen dat het praktisch niet mogelijk is het verbindingssysteem volledig te beveiligen. Dat houdt verband met de voor het netwerk benodigde capaciteit en de kosten van beveiligen op grote schaal. Overigens biedt het Nafin naar het huidige inzicht onder

meer als gevolg van de gehanteerde transmissietechnologie een voldoende mate van beveiliging tot het niveau «staatsgeheim confidentieel». Voor het beperkte aantal verbindingen waarvoor een hoger niveau van beveiliging is vereist, is cryptografische apparatuur beschikbaar.

Het beoogde medegebruik door derden heeft geen invloed op de veiligheid van de verbindingen.

8

«Het medegebruik benut de beschikbare reservecapaciteit van het Nafin». Wat betekent dit voor het gebruik in buitengewone omstandigheden?

Medegebruikers worden slechts op het netwerk toegelaten als dat geen afbreuk doet aan de gebruikelijke marges om het verkeer adequaat af te wikkelen. Medegebruik heeft daarom geen gevolgen voor het functioneren van het netwerk in buitengewone omstandigheden.

9

Op welke wijze zal de NAVO nog in het Nafin participeren?

De Navo zal – net als andere medegebruikers – voor het gebruik van het Nafin betalen.

10

Zal PTT-Telecom ook profijt hebben van de opdrachten inzake de Transmissie-apparatuur en het netwerkmanagementsysteem? Zo ja, op welke wijze?

PTT-Telecom is een van de bedrijven die door Northern Telecom kan worden ingeschakeld voor de installatie van de transmissie-apparatuur.

11

Moet uit de opmerkingen over de investeringsuitgaven voor de transmissie-apparatuur en het netwerkmanagementsysteem worden opgemaakt dat deze f 35 miljoen lager zullen zijn dan het gereserveerde bedrag (142–107 miljoen)? Blijft dit bedrag beschikbaar voor het Nafin-project?

Ja, voor deze fase van het Nafin resteert ten opzichte van het beschikbare budget een bedrag van f 35 miljoen. Dit bedrag blijft vooralsnog binnen het totale budget voor het Nafin gereserveerd totdat eind 1995 duidelijk wordt hoe de resterende fasen van het Nafin-project zullen worden uitgevoerd.

12

Waarom is de vliegbasis Soesterberg gekozen als locatie voor een netwerkmanagement-systeem?

Daarvoor is gekozen vanwege de centrale positie in het land, zodat de reistijd naar andere locaties in het land beperkt is als daar storingen moeten worden verholpen. Daarnaast kwam door het vertrek van de Amerikaanse luchtmacht van de vliegbasis Soesterberg geschikte infrastructuur beschikbaar.

13

Wanneer informeert u de Kamer ten aanzien van de verwervingsvoorbereiding van de resterende delen van het Nafin, i.e. het datacommunicatiemiddel en het spraakcommunicatiemiddel?

In de brief van 16 juni jl. is aangekondigd dat over het vervolg van de verwervingsvoorbereiding in de tweede helft van dit jaar een nadere studie zal worden uitgevoerd. Mochten beide resterende fasen afzonderlijk worden uitgevoerd, dan wordt U over de verwervingsvoorbereiding voor het datacommunicatiedeel midden 1997 geïnformeerd en over het spraakcommunicatiedeel eind 1998.

14

Welk deel van het communicatieverkeer zal in de periode begin 1996 tot medio 1997 afgewikkeld blijven worden via het huidige netwerk? In hoeverre stijgen hierdoor de exploitatiekosten? Wordt een voorziening getroffen in verband met de afloop begin 1996 van de voordelige huurkoopcontracten met PTT-Telecom?

In het met Northern Telecom uitgewerkte plan voor de installatie van apparatuur worden eerst die verbindingen van het Nafin geïnstalleerd waarvoor nu huurlijnen met een hoge capaciteit worden gebruikt. Op deze wijze wordt in de periode begin 1996 tot midden 1997 nog slechts een beperkt deel van het communicatieverkeer via het huidige netwerk afgewikkeld en neemt het gebruik van de huurlijnen die vanaf begin 1996 aanzienlijk duurder worden, snel af. Voor de verbindingen die in 1996 van PTT-Telecom moeten worden gehuurd is een overgangsregeling getroffen. De exploitatiekosten zullen niettemin afnemen.

15

Wat zijn de beoogde voorwaarden voor medegebruik door de politie?

De voorwaarden betreffen onder meer de prioriteit van de verbindingen in het geval de capaciteit van het netwerk zou verminderen, de groeimogelijkheden en de wijze waarop de kosten worden verrekend.

16

Welke zijn de voornaamste punten waarop de door AT&T geoffreerde apparatuur niet voldoet aan de voor Nafin gestelde eisen?

AT&T kan essentiële apparatuur voor het Nafin niet leveren en voldoet op grond daarvan niet aan belangrijke eisen voor dit netwerk. Daarnaast moet AT&T een belangrijk deel van de programmatuur van het netwerkmanagementsysteem nog ontwikkelen zodat op dit punt risico's bestaan. Ook wordt de toepassing voorzien van een grote verscheidenheid aan apparatuur waardoor het onderhoud wordt bemoeilijkt. Mede op grond van het voorgaande wordt de door AT&T geoffreerde apparatuur en programmatuur op veel criteria lager beoordeeld dan de apparatuur die door de andere leveranciers is aangeboden.

17

Waarom is uitgegaan van een economische levensduur van 10 jaar?

Vanwege de snelle technologische ontwikkelingen op het gebied van telematica, is het gebruikelijk voor transmissie-apparatuur uit te gaan van een economische levensduur van tien jaar.

18

Kunt U het door Alcatel toegezegde compensatiepakket nader specificeren?

De 40% directe compensatie van Alcatel betreft voor een groot deel de werkzaamheden van Alcatel Nederland in het project. Het door Alcatel toegezegde «Technical Assistance Centre», een additionele activiteit, compenseert ongeveer 70% van de opdrachtwaarde. Verder heeft Alcatel

voor ongeveer 40% van de order opdrachten voor kapitaalgoederen en onderdelen geïdentificeerd die in de komende twee tot drie jaar bij Nederlandse bedrijven kunnen worden geplaatst. Alcatel Nederland speelt hierin een ondersteunende rol. Tevens komt ongeveer 5% uit zogenaamde overcompensatie die Alcatel recent in een voorgaand project heeft gerealiseerd. Tenslotte moet er voor ongeveer 45% van de opdrachtwaarde nog aan projecten worden geïdentificeerd.

19

Zijn Alcatel en Northern Telecom bereid schriftelijk een strafkorting c.q. een boetebeding te accepteren conform McDonnell Douglas bij de leverantie van de Apache helikopter, in geval de overeengekomen compensatieverplichting niet wordt gerealiseerd? Zo ja, ter hoogte van welk percentage van de contractwaarde?

In de compensatie-overeenkomsten met Alcatel en Northern Telecom zijn geen afspraken gemaakt over een strafkorting of een boetebeding. Bij de behandeling van het voorstel over de aanschaf van de Apache-helikopter door de Tweede Kamer is uiteengezet dat het tot nu toe niet gebruikelijk is geweest boeteclausules in compensatie-overeenkomsten op te nemen. Tevens is aan de Kamer toegezegd dat de Minister van Economische Zaken hierover nadere informatie zal verstrekken.

In dit concrete geval zijn de onderhandelingen over de compensatie-overeenkomsten in 1994 gestart op basis van de tot nu toe gangbare voorwaarden. Overeenstemming over deze voorwaarden werd in april 1995 bereikt.

20

Kunt U nader specificeren welke «aanzienlijke additionele opdrachten voor de ontwikkeling van programmatuur» (p. 6) Northern Telecom bij Nederlandse bedrijven zal plaatsen? Welke «andere voorstellen» (p. 6–7) ten aanzien van de compensatie heeft Northern Telecom gedaan?

Overtreffen deze voorstellen en additionele opdrachten het belang van 40% versus 25% Nederlandse opdrachten van Alcatel versus Northern Telecom?

De 25% directe compensatie van Northern Telecom heeft betrekking op de inschakeling van andere Nederlandse bedrijven dan Northern Telecom zelf bij de uitvoering van het Nafin-project. Verder zal Northern Telecom BSO inschakelen bij de ontwikkeling van specifieke software voor servicemanagement in zogenaamde SDH-netwerken. De hiervoor benodigde kennis wordt door Northern Telecom aan BSO overgedragen. De inschakeling van BSO bij deze nieuwe ontwikkeling vertegenwoordigt ongeveer 75% van de opdrachtwaarde. Daarnaast zal Northern Telecom een additionele opdracht plaatsen ter grootte van ongeveer 50% van de opdrachtwaarde bij Baan Info Systems voor software ten behoeve van de Northern Telecom fabrieken in het Verre Oosten, Canada, de VS en Ierland. Het Centre of Competence dat Northern Telecom in Nederland zal vestigen is gericht op activiteiten op het gebied van de zogenaamde «Electronic Highway». Deze additionele activiteiten – er wordt uitgegaan van 60 hoogwaardige arbeidsplaatsen – compenseren ongeveer 150% van de opdrachtwaarde. Verdere opties zijn een (deel) van een opdracht van het Canadese Ministerie van Defensie bij een Nederlands bedrijf (Northern Telecom heeft hierin een ondersteunende rol) en ondersteuning bij een exportorder van een ander Nederlands bedrijf. Ook wordt met enkele Nederlandse bedrijven gesproken over kleinschaliger projecten. Met Northern Telecom is overeengekomen dat invulling van de compensatie boven de 200% eventueel als (gedeeltelijke) compensatie voor mogelijke volgende fasen van het Nafin-project kan worden gebruikt.

21

Kunt u nog eens nader ingaan op de respectieve ontwikkelingsrisico's van het systeem aangeboden door Alcatel en Northern Telecom?

Ontwikkelingsrisico's betreffen apparatuur en programmatuur die op dit moment niet leverbaar zijn. Voor een aantal componenten van het Nafin is de apparatuur van Alcatel nog in de pre-productiefase en wordt de apparatuur van Northern Telecom al in bestaande netwerken toegepast. Dat geldt ook voor belangrijke delen van de programmatuur voor het – complexe – netwerkmanagementsysteem.

22

In welke praktijk heeft het produkt van Northern Telecom zich bewezen?

De produkten van Northern Telecom worden in ten minste acht met het Nafin vergelijkbare netwerken toegepast. In het kader van de verwervingsvoorbereiding is een bezoek gebracht aan het Britse bedrijf «Energys», dat met een netwerk van Northern Telecom televisiesignalen in het Verenigd Koninkrijk distribueert.

23

Op welke termijn vindt de eventuele ondertekening van het contract plaats?

Ervan uitgaand dat het overleg met de Kamer vóór het zomerreces is afgerond, is ondertekening van het contract voorzien op 5 juli a.s.

24

Welke vooruitzichten op verdere Noordegropese markten hebben diverse aanbieders en m.n. Northern Telecom? Hoe groot wordt het Nederlandse «Centre of Competence» van Northern Telecom?

Door het vestigen van het «Centre of Competence» krijgt Northern Telecom Nederland ongeveer 60 additionele arbeidsplaatsen. Het «Centre» richt zich op de Noordegropese markten van de Benelux, Noorwegen, Zweden, Denemarken, Finland, de Baltische staten en Ierland. Northern Telecom gaat uit van een marktpotentieel in de komende vijf jaar van ongeveer f 500 miljoen.